

כאיל תערוג גליין 21 תצוה תשע"ד

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא, ממרן רבן של ישראל רבנו
בעל האילת השחר שליט"א, מספריו הק' ומכתבי תלמידים

מתורת הפרשה

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד. (תצוה כז, כ)

איתא בגמ' שבת כב, ב "מתיר רב ששת (ויקרא כ"ד) מחוץ לפרוכת העדת יערוך, וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל". וצ"ב דלכאורה יכול גם לומר שמה שהחמה מועילה לאור זה עדות, אלא משמע שהשמש זה בריאה לכל הדורות ולא תלוי בהשארית השכינה, ורק בזמן המבול לא שמשו המאורות, ומ"מ כל שלא הי' עד כדי כך גרוע וכן אחרי שנשבע שלא יבוא מבול שמשו המאורות, אבל במדבר שהי' לא ע"י הדברים הטבעיים משמע ששרתה שכינה, וע"ז הגמ' מפרשת.

וביאור התירוץ הוא משום שכל מה שיש בעולם לא ניכר שזה ע"י מעשה צדיקים ולא נראה שיש שכינה ורק דבר שנעשה ע"י מעשה צדיקים זה מראה שיש שכינה בישראל. לכן דוקא ע"י שהדליק והי' דולק הרבה זה מראה שיש שכינה, אבל מה שיש ענני כבוד וענני אש לא הי' נראה כ"כ שזה ע"י מעשה הכלל ישראל ולא נראה שיש שכינה ע"י מעשיהם, וכן בכתובות דף ה' ע"א דגשם כיון דע"י תפילתם בא אמרינן דע"י רואים דמעשה ידיהם מגיד הרקיע. (אילת השחר שבת כב, ב)

[ובהאי ענינא סיפרו לפני רבנו שהיה שנה אחת בימי מרן החזו"א זללה"ה, שלא ירדו מספיק גשמים בארץ ישראל והכריזו מטעם כמה רבנים והבד"ץ בירושלים לומר בשמונה עשרה תפילת וענו על עצירת הגשמים, ופעם אחת שלחו את מרן הגר"ח שליט"א לעבור לפני התיבה בבית מדרשו של מרן החזו"א איש ז"ל, ושאל האם לומר תפילה זו, ומרן ז"ל אמר לו: למה, האם אין גשם, עוד יהיה הרבה גשמים, וכן הוי שבתוך התפילה התחילו לרדת גשמים. ואמר רבנו שאין זה חידוש, דהלא גמ' מפורשת היא בכתובות דף ה' ע"א דמפרשי' שם להפסוק ומעשה ידיו מגיד הרקיע' מעשה ידיהם של צדיקים מי מגיד הרקיע ומאי ניהו מטר, ופירשי' הי"ק ומעשה ידיו דהוא מעשה הצדיקים מגיד הרקיע שהרקיע מעיד עליהם לבריות שהם צדיקים שמתפללין על הגשמים ומטר יורד עכ"ל. (אעלה בתמר עמ' נ"ט)].

ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת. (תצוה כח, ב)

הרב ירחמיאל ישראל יצחק הלפרין שליט"א כותב ששאל את גדולי ישראל, האם מותר לעשות היום בגדי כהונה לצורך הדיוט. ומרנן ורבנן שליט"א הקדימו שהשאלה לכאוי' אינה למעשה כיון שאין בידינו לעשותם מחמת חסרון התכלת וכדו', אכן יתכן שאלה בא' מהבגדים שאין בהם תכלת.

ולגוף הענין מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל פסק שאסור לעשות בגדי כהונה בזה"ז, וזה יותר חמור אף מבגדי כהונה היכל כתבנית ומנורה כתבנית מנורה. ומרן הגר"ש שליט"א טען שאם לא מצאנו מקור לאסור מהיכי תיתי שיהיה אסור. ומרן הגר"ח קניבסקי שליט"א צידד לאסור מדין בית כתבנית היכל והוסיף שיכול לשנות אפי' משהו קטן בבגד ואז מותר. וכשדברנו עם מרן הגר"ח קרליץ שליט"א חילק שלעשות בגדי כהונה כדי ללמוד מותר אבל אם לובש בגדי כהונה כדי להראות ככה"ג אסור. [א"י ע"י משך חכמה יתרו שהסתפק אם שרי לעשות כלי שרת להדיוט בלי להשתמש בהם].

אכן שו"מ במשך חכמה בפרשת פקודי שכותב וז"ל בגדי כהונה אין בהם לאו בעשייתן להדיוט כיוצא בו. ובערוך השולחן העתיד סי"ד ט"ז כתב וז"ל אבל על בגדי כהונה לא מצאנו שום איסור, משום דאין להם מדה קבועה לאורך ורוחב ולא שייך לומר לעשות דוגמתן והציץ וודאי אסור לעשות כמותו של זהב ולחקוק עליו קדש לה'. וכך כתב המקד"ד ב' א' לענין שאר הכלים שלא הוזכרו בגמ' שמותר לעשותן, וכשהראינו מקורות אלו למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א אכן חזר בו. אמנם הדברים אינם אמורים לגבי עשיית בגדי כהונה כדי לעבוד בהם כשיבנה ביהמ"ק שזהו נידון אחר, ועי' יומא כ"ה דאמותיהן של כהנים עשו לבניהם בגדי כהונה. (לכבוד ולתפארת עמ' קי"א)

חבישת משקפים בעבודה

כ' רבנו, ולענין כלי מתכות אי מקרי יתור בגדים, נראה עפ"י מש"כ בר"ש ריש אהלות פ"א מ"ב, וכן בתוס' נ"ד ב' ד"ה ח"ש דכלי מתכות מקרי מדכתיב ואלה הבגדים וגו', וקא חשיב ציץ שהוא טס של זהב. הי"נ לגבי יתור בדים י"ל דהוי יתור. ולפי"ז כהן הלושב בתי עינים ממתכת הוי יתור בגדים. ואמנם משום שנחלשה ראייתו אין לפסול כהן שנצרך לכך דבמה שנחלשה ראייתו מעט אינו נעשה בעל מום. (אילת השחר זבחים יט, א, ועי' מש"כ ע"ז בס' לכבוד ולתפארת עמ' צ"ט)

ועשית חשן משפט מעשה חשב כמעשה אפד תעשנו זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר תעשה אתו. (תצוה כח, טו)

איתא בגמ' ערכין טז, א חושן מכפר על הדינין דכתיב (שמות כ"ח) ועשית חושן משפט. אמר רבנו: הנה החושן היה על הלב, לא או"ח לא יור"ד ולא אהע"ז, רק חושן משפט, כיון שזה בין אדם לחבירו שזה הדבר הכי קשה וצריך הרבה זהירות בדבר. (קו' צדיק כתמר יפרח)

ענין בפרשה – בגדים וצניעות

הגנו להביא בעניני בגדים כמה עובדות מרבנו, וכן מספר מכתבים שכתב רבנו לחזק את בני הישיבות בעניני המלבושים וכן כמה עניני חיזוק בצניעות לנשים שרבנו מרבה לחזק בענינים אלו, וכפי שרגיל להביא דברי הגר"א באגרת (מהדורת ארס צובא) שאין דבר נגד היצר רק "תורה", אצל נשים צניעות ואצל זכרים תורה, וגם עמד מאחורי הקמת בית דין "משמר התורה" שיקבעו תקנות הצניעות לדור הזה

לא לפגוע במרא דאתרא

שח לנו מרן הגאון רבי גרשון אלדשטיין שליט"א, שבזמן שהיה גר רבנו שליט"א בכפר סבא וכיהן שם כראש ישיבה, לא היה לובש פראק רק חליפה קצרה, כיון שלא רצה שיראה איזהו פגיעה במרא דאתרא שם, שהתושבים יתייחסו גם עליו בחשיבות יתירה.

בגד לר"ח

שח לנו הגאון רבי יעקב אליעזרוב שליט"א אב"ד בירושלים, שבעת שלמד בישיבה דפוניבו' בשנת תשכ"ב היה לרבנו ג' חליפות, א' לימות החול, ב' לר"ח, ג' לשבת, והיינו שהקפיד לכבד את הר"ח בבגד מיוחד. [ואת החליפות תפרה הרבנית ע"ה משיירי בדים ששלחו לה קרובותיה מחו"ל]. וראה יסוד ושורש העבודה שער ט' פרק ב', ומחזיק ברכה סימן תי"ט.

צניעות גם בזמן החום

בעת שהותו של רבנו במחנה בשוויץ, הוצרך לעבוד בסלילת כבישים לטובת המדינה, והיה שם בזמן ההוא חום נורא, וגם במצב הזה היו צריכים לסלול כבישים, ורוב אנשים שעבדו שם הורידו את החולצה מחמת החום הנורא ששרר שם, וגם היהודים היר"ש הסירו את החולצה. רק שני אנשים מכל המחנה נשארו עם החולצה למרות החום הנורא, ה"ה הגאון רבי משה סולוביצקי זצ"ל ויבדלחט"א רבנו שליט"א. (קו' דברי חיזוק בהלכה ובאגדה עמ' קט"ז בשם עד ראייה שהיה שם) וראה במכתבו של רבנו המובא להלן בענין זה.

מכתב רבנו בגנות המאדע

שלום ורב ישע לך. לדאבונינו אין הרבה מבקשים לדעת את הדרך הנכון בה ילכו הגם שכולם אומרים כן, אמנם הם מרמים עצמם על ידי שאינם מעמיקים ובהסתכלות שטחית אפשר לרמות עצמו.

כעת באתי לדבר על דבר שמועה ששמעתי שחלק ניכר מבחורי ישיבה התחילו לשים ראשם ולבם בענין המלבושים שיהיה כפי המאדע ומדקדקים בזה מאד, וכמובן שזה מחוסר יראת שמים, גם מי שראשו בזה לא יתכן שיצליח בלימוד, ואפילו שלמראית העין נראה שדוקא הבחורים האלה יש להם שם בישיבה, אבל הצלחה אמיתית בלימוד לא יתכן, כי מי שאין בו יראת שמים, אז במשך הזמן יורד גם בהבנת התורה, וכל עתידו הוא להיפך מלהיות מאלה שהתורה חלקם בחיים וממלא כל ישותם, לכן לא להתפעל מאלה שמדברים בלעג על מי שאינו עושה כמעשיהם, וצריך לברוח ולהתרחק מהנהגה שהוא בניגוד למה שצריך להיות לבן תורה, וה' לא ימנע טוב מההולכים בתמים ויזכו לסיעתא דשמיא מיוחדת. מנאי אהרן יהודה לייב שטיינמן. טבת תשנ"ג.

מכתב רבנו בענין מלבוש של בן ישיבה

בס"ד כ"ו אלול תשס"ד - לכו' הרב וכו'... אודיע צערי לכו' על מה ששמעתי שיש מקומות שבחורי ישיבה נמצאים עד כמעט כל הלילה מפטטים בדברים של מה בכך, ולבושים כשלא מכוסה כל הגוף כגון גופיה, וזה דבר גובל באיסור. וכ"ש שאין רוח חכמים נוחה להיות גילוי בשר הגוף. ועין משנה ברורה סי' ב' ס"ק א' וז"ל וכן צריך לזהר תמיד מחמת טעם זה שלא במקום הכרח מלגלות בשרו אפילו מעט כל שדרכו להיות מכוסה בבגדים לעולם, אבל רשאי לגלות ידו עד הקובד"ו וצוארו עד החזה, ובשער הציון מובא שזה מהפמ"ג וארצות החיים, וכש"כ שזה מאד לא דרך בני תורה, וזה גורם לקצת פריקת עול, ומאד יש להקפיד להיות צנוע גם במלבושיו. והיות שהימים הם בסוף אלול ומצפים לרחמים וצריך להוסיף בכל מדה נכונה, צריך לקבל על עצמו להתנהג בצניעות גם בלבשו..

מלבושם של אברכים ובני הישיבות

כשנשאל רבנו, עד כמה חשוב שאברכים ילכו ברחוב במלבוש בן תורה, חליפה וכובע. אמר: הדבר הזה לא נמדד במאזנים של איסור והיתר, אין איסור מן התורה ללכת ברחוב שלא במקטורן ומגבעת, אבל מבחינה מסוימת זה דוקא יכול להיות חמור יותר, כאשר אברך מתפרק מעדיו חזותו מעידה עליו שהוא רוצה לפרוק מעליו את מה שהביגוד מסמל. הוא רוצה להיות מה שמכונה 'מודרני', הביגוד הישיבתי הוא כמו חומה, הוא מראה על השתייכות ומעיד על האדם לאן הוא רוצה להשתייך, זה משייך אותו למסגרת, כאשר האדם רוצה לפרוק את העול הזה מעצמו, זה מקרב אותו יותר לחילונים, הוא קרוב יותר לרחוב. ובעבר כתב רבנו מכתב בענין זה להרה"ג ר' יחיאל במברגר מחיפה: הרחוב כיום לדאבונו הוא מאד לא טוב ומשפיע על כל אחד, ובזמן האחרון התחילו בחורי ואברכי ישיבות לילך ברחוב בלי כובע רק בכיפה ובלי מלבוש עליון. ואם כי אין איסור, מ"מ זה לא דרך הראוי להתנהג לבן תורה, וכשלושים באופן שהוא מתבדל מהרחוב, זה מחיצה מבלדת בינו ובין אנשי הרחוב אשר מאד לא נוהגים כהוגן, וזה כתרס מפני הקלקול. וכעת שגם מחיצה זה הפסיקו לעשות, יכולין לירד מאוד ביראת שמים וראוי מאוד להתחזק בזה בפרט בעיר כמו חיפה אשר רבו בה המתפרצים ואשר רחוקים מריח של תורה ומאוד צריך לעשות חיזוקים וזה חיזוק שמאוד יכול להועיל.

בגדי ת"ח

ונשאל רבנו שוב, ובכל זאת ישנם כאלה הרגישים לחום ומאוד מוכביד עליהם לבוש נוסף, ואין כונתם להשתמט מבגדי בן תורה. וענה רבנו: להבדיל, האם אנשי צבא בכל העולם יעלו על דעתם להפטר מלבוש את מדיהם? להיפך, הם גאים בזה, ומתהדרים בזה, כי זה מייצג מה שהם רוצים להדגיש, האם אותו בן תורה היה מעלה על דעתו שלא ללבוש חולצה למשל? הוא לא היה מעלה דבר כזה על דעתו, אפילו ביום חם, והגם שישנם אנשים שפורקים מעל עצמם צורת אדם וכן נוהגים כך. גם בן תורה הוא חייל במלחמה היצר ו'בגדי הישיבה' אלו הם המדים שלו שבהם הוא חייב להיות גאה, ובפרט שמדים אלו הם גם כלי הנשק שלו שמבדילים בינו לבין הרחוב. (ית"נ ער"פ תשס"ח)

מכתב לנשים במעלת לימוד ענייני צניעות

בס"ד אור ליום ה' טבת תשנ"ז בני ברק יצ"ו. לקהל הנאספים למען כבוד שמים ה' עליהם יחי'. על דבר ההתעוררות להתחזק בענין צניעות אשר לדאבונו יש ירידה גדולה בחלק ממחנה הנמנים לחרדים, ונכשלים ומכשילים בזה את הרבים. וענין גדול הוא להרבות בקביעת שיעורים בהלכות אלו גם ללמוד שיש בזה עוון של מחטיאי הרבים. ואשרי המזהירים והנוהרים בזה **ובוודאי זה גם ימנע הרבה מחלות אשר מתרבים מיום מקטנים ועד גדולים צעירים ומבוגרים ל"ע**, וזכות המצוה תגן עליהם ועל הכל, וכל מי שיקבע שיעור בזה יהיה לו זכות של מזכה הרבים אשר זכותם אין להעריך. הכו"ח למען זיכוי הרבים - אהרן יהודה לייב שטיינמן

מעלת הצניעות

אמר רבנו שליט"א: כל אחד יודע שיש בתורה תרי"ג מצוות, שס"ה מצוות לא תעשה ורמ"ח מצוות עשה, אבל במה יש לאדם כח ללחום נגד היצר הרע, זה רק על ידי התורה, כמו שכתב בחז"ל בראתי לו יצה"ר, בראתי לו תורה תבלין, ובאגרת הגר"א (נוסח שנדפס בארם צובא) כתב ותבלין שלו לזכרים עסק התורה ולנקבות הצניעות, ואין שום דרך אחרת ללחום נגד היצר, ולכן עיקר מלחמת היצר הוא להפריע לגברים בלימוד התורה, ולנשים בצניעות, שזה העיקר, ומי שנחלש בדברים אלו נמצא שהיצר הרע ניצחו. ובאמת צניעות הוא מהדברים העיקריים, כמש"כ בפסוק והי' כי יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, ובשום דבר לא מצינו שכתוב מפורש בתורה סילוק שכינה אלא בצניעות. אמנם בכל מקום שעושים מעשה עבירה, יש גם כן מדה מסוימת של סילוק שכינה, אבל המקום היחיד שהתורה מדגישה על זה יושב מאחריך זה רק על הצניעות, ולכן בשני הדברים האלה עושה היצר הרע את כל מה שביכולתו כדי להפריע, וזהו תורה לזכרים, להפריע להם בלימוד התורה, ולנשים בצניעות, שמנסה לגרום להם שילכו בלא צניעות, ומי שזוכה לעמוד נגדו בדברים הללו, אשרי חלקו. וכמו שאי אפשר לדמות שאר המצוות נגד ערך לימוד התורה כש"כ במשנה ות"ת כנגד כולם, כך גם צניעות אצל הנשים, כיון שזה הדבר החשוב ביותר. (ס' אגרת הגר"א קו' ביאורי רבנו שליט"א עמ' ש')

זכות הצניעות

המשיך רבנו ואמר: ולכן אפשר גם לזכות על ידי זה לשכר גדול שאי אפשר לתאר. וכמו שמביאה הגמ' על אשה אחת שהיתה זהירה מאד בצניעות וזכתה שבניה יהיו כהנים גדולים, ואין לתאר הזכות שיש בן כהן גדול, ולדאבונו כיום אין לנו כהן גדול, אבל אפשר לזכות לבנים ת"ח, שמעלתם גדולה אפילו משל כ"ג, דהא ממזר ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ, ומצינו בחז"ל בכמה מקומות [מצוות] שמי שרגיל בהם זוכה לבנין תלמידי חכמים וחתנין תלמידי חכמים, וצריך לזה הרבה זכויות, וכאן על יד הצניעות יש לנו את האפשרות לזכות בדברים הגדולים ביותר. ואם כל אחד ואחד יקבל על עצמו יחד עם כל בני ביתו, שיתנהגו כמה שיותר בצניעות, הכל על טהרת הקודש, יזכו לבנים תלמידי חכמים. אמנם כהנים גדולים אין לנו בזמנינו, וגם הת"ח אינם מגיעים לדרגת רבי עקיבא ושאר התנאים, והאמוראים, וגם לא כהגורעק"א, אבל יפתח בדורו כשמואל בדורו, וכל אחד יכול לזכות לתלמידי חכמים לפי הדור שלנו, והרי מדה טובה מרובה ממדת פורענות חמש מאות, כמבואר בדברי חז"ל, א"כ כשאין צניעות העונש גדול מאוד, בוודאי ע"י הנהגת הצניעות יזכו פי חמש מאות דהיינו לבנין וחתנין רבנן. וממילא כל הבנות והנשים שיתנהגו בצניעות וילחמו נגד היצר הרע בצניעות, וכמו שאמרנו שזה הנשק הגדול שיש לנשים להלחם נגד היצר הרע, כתורה אצל הזכרים, יזכו לכל הטוב שיש, גם לעולם הבא וגם לעולם הזה, אינני יודע אם תזכה בעשירות, אבל תזכה למה שטוב באמת, שזה בנין ת"ח, בנין טובים וצנועים כרצון הקב"ה. (שם)

צניעות מרומם את האשה

וכשנשאל רבנו: אברך שנמצא בכולל, ממשיך לטפס בסולם הרוחני, לאשתו אין מסגרת של עליה רוחנית באופן מסודר, אמנם כאשר מדובר במורה בבית יעקב, לפעמים העיסוק החינוכי מרומם גם את המחנכת, אבל במקרים רבים הולך ונוצר פער בין הבעל האברך לאשה, התוצאה היא שכאשר הבעל מבקש להוסיף ולעלות במעלות הסולם, לעתים הדברים נראים לאשה קשים ונדמים לה כגזירה, כיצד יכול האברך להוסיף ולעלות ולהעלות את כל הבית איתו. ובתוך הדברים שענה רבנו אמר: ... התפקיד העיקרי של האשה: להתחזק בצניעות, שהרי זהו התבלין שלה, אם האשה תהיה חזקה בענין זה, כל מהותה תתרום, היא תחוש סיפוק עילאי, וגם אם אין לה תלמוד תורה זה לא ימנע את עלייתה. ושאלו אמנם זה ירומם את האשה, אבל מה יביא שהיא תעריך את תורת בעלה, אם היא אינה מתעלה עמו. וענה: אם האשה תשבור את היצה"ר ע"י התחזקות בצניעות, הרי בהכרח תשיג דרגה גבוהה יותר, ובהכרח גם תעריך יותר את תורת בעלה ותרצה להיות שותפה בה, וכך תעשה ככל שביכולתה כדי לסייע לו. (ית"נ ערב פסח תשס"ח)

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

בגדר איסור הכנה

הנה בשו"ע סי' ש"מ ס"ה כתב דמותר בשבת לרשום בצפורן על הספר כמו שרושמיין לסימן שאין זה דבר המתקיים ועי' בביה"ל שם שדעת רוב האחרונים דמותר לרשום בצפורן במקום שיש ט"ס כדי לתקנו במוצ"ש מלבד דעת הפמ"ג דחשש בזה לחיוב חטאת, ולכאורה למה לא יאסר משום איסור הכנה שהרי מכין בשביל אחר השבת למצוא המקום שיש שם טעות כדי לתקנו. וביאר הגר"א"ל שטיינמן שליט"א דאיסור הכנה שייך רק במקום שאותה הפעולה שעושה כעת יכול לעשותו לאחר השבת כמו הדחת כלים וכיו"ב שאותו ההדחה שעושה בשבת יכול לעשותו לאחר השבת, אבל הכא שאם כעת לא יסמן מקום הטעות הרי במוצ"ש יצטרך לחפש מחדש ונמצא דלאחר השבת לא יעשה את אותה פעולה שעושה כעת, דכעת שמצא הטעות עושה רק סימן כדי לזכרו ולאחר השבת יצטרך לחפש מחדש אם בשבת לא יעשה סימן ובכח"ג ליכא איסור הכנה, ומה"ט הרי מותר לטלטל כלי שמלאכתו להיתר מחמה לצל לצורך חול וליכא ביה איסור הכנה, וכן אם הוציא בסעודה השלישית מהמקרר אוכל מותר לו להחזיר בשבת אם חושש שהאוכל יתקלקל עי' מ"ב סי' רנ"ד ס"ק מ"ג וליכא בזה איסור הכנה, משום שרק פעולה שיכול לעשותה לאחר השבת אסור לעשותה בשבת אבל פעולה שאם לא יעשה עכשיו בשבת יהא לו הפסד ממון או זמן וכיוצא"ב במוצ"ש ל"ש ביה איסור הכנה דפעולתו חשיב מניעת טירחה ולא תיקון וזה לא חשיב מכין. (עמ' רס"ג)

יומא דהילולא – מרן הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניבז', נלב"ע ו' אדר תשנ"ט

מעתיקי השמועה

מרן הגר"ד היה רגיל לומר, שהרב מפוניבז' זצ"ל הפקיר את גדלותו העצומה בתורה, שרצה להקים את הדור שאחר החורבן, ולשם כך פתח את ישיבת פוניבז', אך תמיד היה אומר שהוא מחפש ראשי ישיבות, שיעבירו את העולם הישן שלפני השואה לדור החדש, עם אותו ניחוח מהדור ההוא, ואמר הגר"ד שגם בבחירת ראשי הישיבה לצעירים התייחס לכך הרב זצ"ל באותו כובד ראש וחופש ומצא לשם כך ראשי ישיבות באותה דרגה, שיהיו דוגמא והמשכיות לדור הדעה שלפני השואה [והוסיף הגר"ד זצ"ל שבאמת מינוים לראשי הישיבה לצעירים ה' משום שהמשרות בישיבה הגדולה כבר נתמלאו, אבל לגופו של דבר לא הבדיל הרב זצ"ל בין שתי הישיבות לענין זה]. והורה הגר"ד זצ"ל לענין סדרי הכיבודים וכו' הנהוגים בישיבה, שהגאונים ראשי הישיבה לצעירים הם באותה דרגה כראשי הישיבה הגדולה, ושכך היה גם רצונו של הרב מפוניבז' זצ"ל, וכשהגיעו להתפלל בישיבה הורה הגר"ד לכבדם במדה שוה להכיבודים שכיבדו אותו ואת שאר ראשי הישיבה. (מפי תלמידו ומקורבו הרה"ג ר' יוסף צבי ריינהולד שליט"א)

דברי החזון איש

שח רבנו שליט"א בשם הגר"מ גריינימן שליט"א שהחזון איש אמר לו שכדאי לו ללכת לישיבת פוניבז' שישמע שם את השיעורים של ר' דוד ויעלו אותו במעלות התורה. (כתבי תלמידים)

צידיקות ראינו כאן

באחד הפעמים שעלה רבנו שליט"א לבית הגר"ד על ענין מסוים, כשיצא משם במדרגות ראה כמה בחורים ואמר להם: בגודל השגותיו של הגר"ד, לא אני יודע ולא אתם יודעים עד היכן הדברים מגיעים, אבל את מדת צדקותו המופלגת הרי יכולים הכל לראות בעליל. (מפי עד ראיה הרה"ג ר' יוסף צבי ריינהולד שליט"א)

מגן על בני ברק

בימי מלחמת המפרץ בשנת תשנ"א שזרק אותו רשע טילים לעבר ארץ ישראל ולא נפל אף "אחד" בבני ברק, אמר רבנו שזה פשוט לפי דברי בעל הטורים בהתחלת חומש דברים עה"פ ויהי בארבעים וגו', "אם יהיה ת"ח אחד בין מ' אלף, אין צריכין לא רומח ולא מגן כי ת"ח מגין עליהם מאויביהם", הנ"ל, היות וגרים כאן מרן הגרא"מ שך זצוק"ל ומרן הגר"ד פוברסקי זצוק"ל ומסתמא יש עוד אחד, ובכוחם להגן על מאה ועשרים אלף תושבים שבסביבתם. (פרי חיים קע"א)

רכב ישראל ופרשיו

בעת פטירתו של מרן הגר"ד הפליג רבנו בגדלותו, ובאשככתייה דרבי ספד לו רבנו שליט"א בהיכל ישיבת פוניבז' לפני מיטתו וכך אמר. כל ימיו, היו בתורה במוסר ביראת שמים, ואפי' בדורות הקודמים לא היה מצוי הרבה אנשים שהיו כל ימיהם בתורה ועבודה ובמוסר ומדות טובות ויראת שמים, בפרט בדור שלנו שהוא כזה דור חלש ה' ממש מיחידי סגולה שזכו להיות - כל ימיו בתורה עם יראת שמים מוסר ומדות טובות, והאיך אני ראוי להספיד, ובכלל אינני ספדן.

ורצוני לומר רק דבר אחד, בפסוק כתוב בשעה שאליהו הנביא עלה אמר עליו אלישע "רכב ישראל ופרשיו", איזה תואר הוא זה "רכב ישראל", מילא אם היה אומר - צדיק חסיד, אבל כאן אומר תואר מיוחד - רכב ישראל, ובתרגום כתוב שזה בנוגע לתפילותיו, אבל אפשר לומר, דהנה המציאות של רכב היא, דבן אדם כמה שהקב"ה נתן לו כח, אבל עדיין לא לכל דבר יכול להגיע בכחות העצמיים שלו, וכשרוצה ללכת למקום רחוק, יש מקום מסויים שכבר איננו יכול להגיע לשם ברגלים שלו עם כחות עצמו, ומוכרח לאיזה עזר - רכב. רכב ישראל, הוא - שהרי הכלל ישראל חביב מאד אצל הקב"ה ואין שום דבר שחביב כל כך כמו התורה וכלל ישראל. שזה דבר אחד "ישראל והתורה". והחביבות של כלל ישראל להגיע למדריגה שלו, זה נמשל לרכב, כאילו צריך להגיע לזה ע"י רכב. שלא היה לו כחות עצמיים והיו צריכים להגיע לכחות עצומים למעלה מכח אנושי, כדי שכלל ישראל יגיע למדריגה שהוא צריך להגיע, ויש אדם שזוכה שהוא מרומם את כלל ישראל, ומה שהקב"ה אוהב את כלל ישראל זה בשביל אנשים כאלו.

ודבר זה, בכל הדורות אין הרבה כאלו! ובן אדם שזוכה שאפשר לומר עליו - רכב ישראל, כדי להגיע לדרגה זו, זוהי דרגה מיוחדת שלא כל אחד זוכה אליה, ואלישע אמר את זה על רבו! ובדורות שלנו שכן אדם יגיע למדריגה הזו, להיות מרבץ תורה כמעט כל ימי חייו. זה מדריגה של "רכב ישראל", שאי אפשר להגיע סתם, ורק יחידי סגולה זוכים לזה. והנפטר הזה שהיה צדיק גדול וגאון גדול והיה עובד ה' כל ימיו, הוא זכה שאפשר לומר עליו את המדריגה הזו, שכלל ישראל יכול להתפאר באנשים כאלו, שהם רכב ישראל. ואיני יכול יותר להוסיף על זה, באשר אני יודע שאינני ראוי, והקב"ה יעזור שבזכות הרבצת התורה כל ימיו תהיה זכות לכל כלל ישראל שחלילה וחס לא יתמעט לימור התורה אלא אדרבה, יתרבה תורה בכלל ישראל. והשי"ת יעזור שכולם יגיעו למדריגה מה שהקב"ה רוצה, ויתקיים ומלאה הארץ דעה את ה', שיתרבה לימוד התורה וקיום המצות בכלל ישראל, בזכות המצות ולימוד התורה והיגיעה שעמל כל ימיו להגיע לדרגה של רכב ישראל ופרשיו. (קול נהי ארימיה עמ' יז - יח)

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keaitarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זהבה גולדה לוינ' ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל

לרפואת הילדים חיים מיכאל שלמה בן מיכל, ורפאל יצחק אייזיק בן מיכל. נתרם ע"י ידיד המשפחה.